

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નંબર ૧૧૯૭૧/૨૦૦૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ વૈભવી ડી. નાણાવતી

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા.	ના.

=====

કલ્યાણભાઈ ભાનજીભાઈ મેહતા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે શ્રી પી.એ. જાડેજા (૩૭૨૬) વતી સુશ્રી શિવાની બારોટ

સામવાળા(ઓ) નં. ૧, ૪ માટે એ.જી.પી. શ્રી આકાશ ગુપ્તા

સામવાળા(ઓ) નં. ૨, ૩ માટે શ્રી ભરત ટી. રાવ (૬૯૭) વતી શ્રી દક્ષય પટેલ

=====

કોરમ:માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ વૈભવી ડી. નાણાવતી

તારીખ:૦૪/૦૩/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. શ્રી પી. એ. જાડેજાના વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી શિવાની બારોટ, અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ, શ્રી ભરત ટી. રાવ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી દક્ષય પટેલ, પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૪-રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ શ્રી આકાશ ગુપ્તાને સાંભળ્યા.વિદ્વાન વકીલ શ્રી દક્ષય પટેલ સૂચનાઓ પર રજૂ કરે છે કે આ બાબત આંશિક રીતે સાંભળવામાં આવી હોવાથી તેને હાથ ધરવામાં આવે.જોકે, પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભરત ટી. રાવે સંબંધિત પક્ષો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોની સંમતિ સાથે બીમાર નોંધ દાખલ કરી છે, આ બાબત આજે હાથ ધરવામાં આવી છે,

કારણ કે શ્રી પટેલ, વિદ્વાન વકીલ પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ માટે હાજર થાય છે.

૨. અહીં અરજદાર પ્રતિવાદી નંબર ૩ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા તારીખ ૦૬/૦૮/૨૦૦૮ ના વિવાદિત આદેશથી વ્યથિત છે, જેમાં પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ અરજદારને તારીખ ૨૧/૦૨/૧૯૯૮ ના ઊંચા પગાર ધોરણ આપવાના આદેશને રદ કર્યો હતો. અહીં આક્ષેપ કરાયેલ ૦૬/૦૮/૨૦૦૮ તારીખનો આદેશ અરજદારની નિવૃત્તિના પાંચ વર્ષ પછી પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. અહીં અરજદાર પ્રતિવાદી નંબર ૩ હેઠળ ઓફિસ સુપ્રિટેન્ડેન્ટ તરીકે ૩૧/૦૮/૨૦૦૩ પર નિવૃત્ત થયા છે. ૦૬/૦૮/૨૦૦૮ ના આદેશ દ્વારા વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તે મુજબ પેન્શન ફરીથી નક્કી કરવામાં આવશે. ઉપરોક્ત બાબત વર્તમાન અરજી દાખલ કરવા તરફ દોરી ગઈ છે, જેમાં અહીં અરજદારે નીચેની બાબતો માટે વિનંતી કરી છે.

રાહતની વસ્તુઓ:

"૧૯). અરજદાર, તેથી, પ્રાર્થના કરે છે કે આ માનનીય અદાલત આદેશની રિટ અથવા અન્ય કોઈ રિટ નિર્દેશ અથવા આદેશ જારી કરવા માટે ખુશ થઈ શકે:

(અ) આદેશની તારીખ ૬/૮/૨૦૦૮ રદ કરવી અને તેને બાજુ પર રાખવી અને પ્રતિવાદીઓને આદેશની તારીખ ૨૧/૨/૧૯૯૮ જાળવી રાખવા નિર્દેશ

આપવો, જે ૨૮/૪/૧૯૯૭ થી અમલમાં મૂકતા ₹ ૨૦૦૦-૩૨૦૦ નું ઉચ્ચ ગ્રેડ સ્કેલ આપે છે અને તેમને તે આધારે અરજદારનું પેન્શન ન ઘટાડવાનો નિર્દેશ આપે છે.

(બી) અરજીની પેન્ડન્સી અને અંતિમ નિકાલ દરમિયાન, પ્રતિવાદીઓને અરજદારની પેન્શનમાં ઘટાડો ન કરવા અને તેની પેન્શનમાંથી કોઈપણ વસૂલાતને અસર ન કરવા માટે નિર્દેશ આપી શકાય છે.

(સી) ન્યાયી અને યોગ્ય માનવામાં આવે તેવી અને વધુ રાહત આપવી.

૩. અહીં અરજદારે તરત જ ૨૨/૦૯/૨૦૦૮ પર આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો. ૨૫/૦૯/૨૦૦૮ તારીખના આદેશ દ્વારા નિયમ બહાર પાડતી વખતે, નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે અરજદાર પાસેથી કોઈ વસૂલાત કરવામાં આવશે નહીં, પેન્શનમાં કપાત, જો કોઈ હોય તો, તે વર્તમાન અરજીના અંતિમ પરિણામને આધિન રહેશે.

૪.૧.ટૂંકમાં જણાવ્યું હતું કે અહીં અરજદારની ૦૧/૦૨/૧૯૬૬ પર જુનિયર ક્લર્ક તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ અરજદારને સમયાંતરે બઢતી આપવામાં આવી હતી. ૨૧/૦૪/૧૯૯૪ ના આદેશ દ્વારા, અરજદારને ૧૪૦૦-૨૬૦૦ નો પ્રથમ ઉચ્ચ ગ્રેડ સ્કેલ આપવામાં આવ્યો હતો, જેની અસર

૧૦/૧૧/૧૯૮૭ થી થાય છે, ઉપરોક્ત આદેશની નકલ પરિશિષ્ટ-એ, પૃષ્ઠ ૬ પર યોગ્ય રીતે રજૂ કરવામાં આવી છે.અહીં અરજદારે ૨૮/૦૪/૧૯૮૭ થી અમલમાં આવતા ₹ ૨૦૦૦-૩૨૦૦ ના પ્રથમ ઊંચા પગાર ધોરણની મંજૂરી માટે વિનંતી કરી હતી, જે ૨૧/૦૨/૧૯૮૮ ના આદેશ દ્વારા રદ કરવામાં આવી હતી, એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે, પ્રતિવાદી નંબર ૧ નું પગાર ચકાસણી એકમ, ૦૨/૦૫/૧૯૮૮ ના પત્ર દ્વારા, પ્રતિવાદી નંબર ૨ ને લખવામાં આવ્યું હતું, જેમાં, એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે, જો અરજદાર પહેલા કરતા વધુ ઊંચા પગાર ધોરણનો લાભ મેળવવા માંગતો હોય તો તેને રદ કરવામાં આવે, તો ઉપરોક્ત પત્રની નકલ પરિશિષ્ટ-ડી માં યોગ્ય રીતે રજૂ કરવામાં આવે છે.

જ.ર.પ્રતિવાદી નંબર ૨એ અહીં અરજદારને ૧૪/૦૫/૧૯૮૮ પર ૨૦૦૦-૩૨૦૦ ના ઊંચા પગાર ધોરણની મંજૂરી આપી છે, તેની નકલ પરિશિષ્ટ- ઈ માં યોગ્ય રીતે રજૂ કરવામાં આવી છે, જેને પગાર ચકાસણી એકમ દ્વારા યોગ્ય રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.અરજદારને સમયાંતરે સુધારેલ સ્કેલ પણ આપવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ તેને ૩૧/૦૮/૨૦૦૩ પર ૬૫૦૦-૧૦૫૦૦ ના પગાર ધોરણમાં ઓફિસ સુપ્રિટેન્ડેન્ટ તરીકે નિવૃત્ત કરવામાં આવ્યો હતો.નિવૃત્તિના પાંચ વર્ષ પછી, ૦૬/૦૮/૨૦૦૮ તારીખના આદેશ દ્વારા, પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ ૨૧/૦૨/૧૯૮૮ તારીખના આદેશને રદ કર્યો હતો, જેમાં ૨૦૦૦-૩૨૦૦ નું ઊંચું પગાર ધોરણ આપવામાં આવ્યું હતું અને વસૂલાતનો

પણ આદેશ આપ્યો હતો.એવું પણ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તેમનું પેન્શન તે મુજબ નક્કી કરવામાં આવશે, ૦૬/૦૮/૨૦૦૮ તારીખના ઉપરોક્ત આદેશની નકલ પરિશિષ્ટ-એફ માં યોગ્ય રીતે રજૂ કરવામાં આવી છે.

૫.૧.શ્રી પી. એ. જાડેજાના વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી શિવાની બારોટ, અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે ઉપરોક્ત તથ્યો પર આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે ૦૬/૦૮/૨૦૦૮ ના વિવાદિત આદેશને રદ કરવામાં આવે અને રદ કરવામાં આવે, મુખ્યત્વે આ આધાર પર કે વસૂલાતનો વિવાદિત આદેશ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરે છે.ઉચ્ચ પગાર ધોરણને રદ કરતા પહેલા અરજદારને સુનાવણીની કોઈ તક આપવામાં આવતી નથી.ઉપરોક્ત આદેશ ૧૦ વર્ષના વિલંબ પછી પસાર કરવામાં આવ્યો છે ઉચ્ચ ગ્રેડ સ્કેલ આપવાનો આદેશ ૨૧/૦૨/૧૯૯૮ પર પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને તે ૦૬/૦૮/૨૦૦૮ પર રદ કરવામાં આવ્યો હતો.આ બધા વર્ષોમાં અરજદારના પગારમાં પણ તે મુજબ સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો અને પેન્શન પણ તે આધારે નક્કી કરવામાં આવે છે.અરજદાર પણ ૩૧/૦૮/૨૦૦૩ પર નિવૃત્ત થયો છે અને નિવૃત્તિના ૫ વર્ષ પછી, પેન્શનમાં ખલેલ પહોંચાડી શકાતી નથી અથવા ઘટાડી શકાતી નથી અને તેથી, પ્રતિવાદીઓ તે મુજબ નિર્દેશિત થવા માટે જવાબદાર છે.

પ.ર.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારને ૨૧/૦૨/૧૯૯૮ તારીખના આદેશ દ્વારા કાયદેસર અને માન્ય રીતે ૨૦૦૦-૩૨૦૦ નું ઉચ્ચ ગ્રેડ સ્કેલ આપવામાં આવ્યું છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, ૨૧/૦૪/૧૯૯૪ તારીખના પ્રથમ આદેશ દ્વારા, અરજદારને ૧૪૦૦-૨૬૦૦ નું પ્રથમ ઉચ્ચ ગ્રેડ સ્કેલ આપવામાં આવ્યું હતું.અરજદારના જુનિયરને વધુ પગાર મળતો હોવાથી, અરજદારે વિનંતી કરી હતી કે તેમાં સુધારો કરવામાં આવે, જે વસૂલાતને આધિન છે.

પ.૩.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, પગાર ચકાસણી અધિકારી અને ઓડિટર્સ દ્વારા કરવામાં આવેલી પગાર ચકાસણી પછી, અરજદારને સંબંધિત સમયે ૨૦૦૦-૩૨૦૦ નું ઉચ્ચ ગ્રેડ સ્કેલ આપવામાં આવ્યું હતું, જેના કારણે વસૂલાત પર પણ અસર થઈ હતી.ત્યારબાદ, ૨૨/૦૧/૧૯૯૮ ના પત્ર દ્વારા, અધીક્ષણ ઇજનેરે પ્રતિવાદી નંબર ૩ ને ૨૭/૦૪/૧૯૯૭ પર, ૯ વર્ષની સેવાઓ પૂર્ણ થયા પછી, ૧૬/૦૮/૧૯૯૪ ના સરકારી ઠરાવ અનુસાર, અરજદારને ૨૦૦૦-૩૨૦૦ ના ઉચ્ચ ગ્રેડ સ્કેલને મંજૂરી આપવા ભલામણ કરી હતી.

પ.૪.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, તેને ધ્યાનમાં રાખીને અહીં અરજદાર રૂ. ૨૦૦૦-૩૨૦૦ ના ઊંચા પગાર ધોરણ માટે હકદાર છે અને તે રદ કરી શકાતો

નથી, કારણ કે પ્રતિવાદીના પગાર ચકાસણી એકમ દ્વારા તેની ભલામણ અને ચકાસણી કરવામાં આવી છે.

પ.પ.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારે કોઈ છેતરપિંડી કરી નથી અથવા કોઈ ખોટી રજૂઆત કરી નથી જેના કારણે તેને રકમ ચૂકવવામાં આવી હતી.તેને ધ્યાનમાં રાખીને, પ્રતિવાદી સત્તાવાળાઓ દ્વારા યોગ્ય તપાસ અને ચકાસણી કર્યા પછી ઉપરોક્ત ઉચ્ચ ગ્રેડ સ્કેલ આપવામાં આવે છે, અને તેથી, તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

પ.ક.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, તે કાયદાની સારી રીતે સ્થાપિત દરખાસ્ત છે કે કર્મચારી પાસેથી આવી કોઈ રકમ વસૂલ કરી શકાતી નથી, જો તે ભૂલથી તેને ચૂકવવામાં આવી હોય અને તે ભૂલ કર્મચારી તરફથી ન હતી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અહીં અરજદારે ક્યારેય ખોટી માહિતી આપી નથી અને તેને ધ્યાનમાં રાખીને બોમ્બે સિવિલ સર્વિસીસ રૂલ્સ, ૧૯૫૯ના નિયમ-૫૭-એ તેમજ ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ (પે) રૂલ્સ, ૨૦૦૨ના નિયમ-૨૮ (૨) મુજબ આવી કોઈ વસૂલાત કરી શકાતી નથી.

પ.૭.ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ (પેન્શન) નિયમોના નિયમ-૪૩માં 'પેન્શનપાત્ર પગાર' ની વ્યાખ્યા આપવામાં આવી છે, જેનો અર્થ થાય છે છેલ્લા

દસ મહિના દરમિયાન સરકારી કર્મચારી દ્વારા મેળવેલ સરેરાશ પગાર.આમ, અરજદારનું પેન્શન ઉપરોક્ત નિયમો અનુસાર નક્કી કરવામાં આવે છે અને તેની નિવૃત્તિના પાંચ વર્ષ પછી ઉપરોક્ત નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરીને તેમાં ઘટાડો કરી શકાતો નથી.

પ.૮.ઉપરોક્ત દલીલોને સાબિત કરવા માટે બાબૂલાલ જૈન વિરુદ્ધ એમ. પી. રાજ્ય અને અન્યોના (૨૦૦૭) ૬ એસ. સી. સી. ૧૮૦ (પેરા-૧૧) માં નોંધાયેલા કેસમાં, સાહિબ રામ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય અને અન્યોના કેસમાં ૧૯૯૫માં નોંધાયેલા સપ્લિમેન્ટ (૧) એસ. સી. સી. ૧૮ (પેરા-૫), શ્યામ બાબુ વર્મા અને અન્યો વિરુદ્ધ ભારત સરકાર અને અન્યોના કિસ્સામાં (૧૯૯૪) ૨ એસ. સી. સી. ૫૨૧ (પેરા-૧૧) માં નોંધાયેલા અને હાઈકોર્ટ દ્વારા વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૫૮૭/ ૨૦૦૬માં પસાર કરાયેલા ૧૪/૦૬/૨૦૦૬ ના આદેશ પર માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયો પર આધાર રાખવામાં આવે છે.

પ.૯.ઉપરોક્ત ચુકાદાઓ પર આધાર રાખીને, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારને ઊંચું પગાર ધોરણ મળ્યું છે, જે માન્ય છે અને તે અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી કોઈ ખોટી રજૂઆત અથવા છેતરપિંડી અથવા અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી ભૂલને કારણે નથી અને ઉપરોક્ત પણ લાગુ પડે છે,

અરજદારની નિવૃત્તિ પછી અને તેને ધ્યાનમાં રાખીને, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ૦૬/૦૮/૨૦૦૮ તારીખનો વિવાદિત આદેશ, અરજદારની નિવૃત્તિના પાંચ વર્ષના સમયગાળા પછી પસાર કરવામાં આવ્યો છે, તેને મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં અને વિવાદિત આદેશને રદ કરી શકાય છે અને રદ કરી શકાય છે.

૬.૧.શ્રી ભરત ટી રાવના વિદ્વાન વકીલ શ્રી દક્ષય પટેલ, પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે જવાબમાં સોગંદનામા પર આધાર રાખ્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે અહીં અરજદારની ૦૧/૦૨/૧૯૬૬ પર જુનિયર કલર્ક તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.કે અરજદારને ૨૧/૦૪/૧૯૯૪ પર ૧૦/૧૧/૧૯૮૭ થી અસર સાથે, ૧૪૦૦-૨૬૦૦ ના પગાર ધોરણમાં ઉચ્ચ પગાર ધોરણ આપવામાં આવ્યું હતું.અરજદારને નિયમિતપણે સહાયક અધીક્ષકના પદ પર બઢતી આપવામાં આવતી હતી, જેની અસર ૨૮/૦૪/૧૯૮૮ થી થતી હતી અને અરજદારનો પગાર ફરીથી નક્કી કરવાની જરૂર નહોતી, કારણ કે અરજદારે સહાયક અધીક્ષકના પગાર ધોરણમાં સરકારી પરિપત્ર તારીખ ૧૬/૦૮/૧૯૯૪ માં આપેલા ઉચ્ચ પગાર ધોરણનો લાભ પહેલેથી જ મેળવી લીધો છે, અને તેથી, ફરી એકવાર પગાર નિર્ધારણ કરવાની જરૂર નથી.

૬.૨.તે રજૂ કરવામાં આવે છે કે, ૧૬/૦૮/૧૯૯૪ ના પરિપત્ર મુજબ, ૧૮ વર્ષ પછી ઉચ્ચ પગાર ધોરણ ઉપલબ્ધ છે, એકવાર કર્મચારીને સંબંધિત કેડરમાં ૯ વર્ષની સેવા પૂર્ણ કરવા પર ઉચ્ચ પગાર ધોરણનો લાભ મળે છે.વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, અરજદારને વર્ષ ૧૯૮૭માં ઉચ્ચ પગાર ધોરણનો લાભ મળ્યો હતો અને પરિપત્ર વર્ષ ૧૯૯૪નો છે, જે લાગુ પડે છે, જે ૦૧/૦૬/૧૯૮૭ થી લાગુ થાય છે અને એક વર્ષ પછી ઉચ્ચ પગાર ધોરણ મેળવ્યા પછી, અરજદારને નિયમિતપણે બઢતી આપવામાં આવી હતી, તેથી, આગામી ઉચ્ચ પગાર ધોરણનો હક મેળવવા માટે, અરજદારે તે કેડરમાં ૧૮ વર્ષની સેવા પૂર્ણ કરવી જરૂરી છે અથવા તે પગાર ધોરણમાં મહત્તમ પગાર સુધી પહોંચવું જરૂરી છે, જેના માટે તેને ઉચ્ચ પગાર ધોરણ મળ્યું હતું.ઉપરોક્ત દલીલને એમ કહીને વિસ્તૃત કરવામાં આવી છે કે રૂ.૨૬૦૦/- ના મૂળ પગાર સુધી પહોંચવા માટે તેણે એક વર્ષ સુધી તે સ્તેબમાં ચાલુ રહેવું પડશે અને પછી તેને આગામી ઉચ્ચ પગાર ધોરણ મળશે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કર્મચારીએ તે કેડરમાં ૧૮ વર્ષ પૂર્ણ કરવા પડે છે અથવા મહત્તમ મૂળભૂત પગાર સુધી પહોંચવું પડે છે અને પછી સ્થિરતામાં એક વર્ષ રાહ જોવી પડે છે.વર્તમાન કેસમાં, અરજદારનું આગામી ઊંચું પગાર ધોરણ ૨૦૦૫માં બાકી હતું.આ તમામ હકીકતો જાણ્યા પછી, અરજદારને ૧૯૮૭ માં ઊંચા પગાર ધોરણનો લાભ મળ્યો હતો, જ્યારે તેને નિયમિત બઢતી મળી હતી, તેણે દાવો કર્યો છે કે તેણે ઊંચા પગાર ધોરણનો લાભ છોડી દીધો છે, કારણ કે તેને નિયમિત બઢતી મળી છે અને તે સહાયક અધીક્ષકના કેડરમાં

૯ વર્ષના ઊંચા પગાર ધોરણનો લાભ મેળવશે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અહીં અરજદાર તે પદના કેડરમાં પોતાનો પગાર ફરીથી નક્કી કરવા માટે હકદાર નથી, કારણ કે તેને સહાયક અધીક્ષકના પદ માટે ઊંચા પગાર ધોરણનો લાભ પહેલેથી જ મળી ચૂક્યો છે.

૬.૩.રિલાયન્સને સરકારી ઠરાવની તારીખ ૧૬/૦૮/૧૯૯૪ ની કલમ-૩ (૧૯) પર મૂકવામાં આવી છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અહીં અરજદારે સ્પષ્ટ શરતોમાં બાંહેધરી આપી છે કે, જો અરજદારને કોઈ ખોટો લાભ આપવામાં આવે, તો અરજદાર રકમ પરત કરવાનું વચન આપે છે.ઉપરોક્ત ઉપક્રમ અનુલગ્નક-૨માં રેકૉર્ડ પર યોગ્ય રીતે રજૂ કરવામાં આવ્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, ઉપરોક્ત ઉપક્રમના પ્રકાશમાં, ૦૬/૦૮/૨૦૦૮ તારીખનો વિવાદિત આદેશ ન્યાયી અને યોગ્ય છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જે પ્રાર્થનાઓ માટે પ્રાર્થના કરવામાં આવી છે તે એવી છે કે તેના પર વિચાર ન કરવામાં આવે અને અરજી રદ કરવામાં આવે.

૭.૧.અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી બારોટએ જવાબમાં અગાઉ ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોને પુનરાવર્તિત કરી હતી અને રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારને ૨૦૦૦-૩૨૦૦ ના સ્કેલમાં ૨૧/૦૨/૧૯૯૮ ના આદેશ દ્વારા ઉચ્ચ પગાર ધોરણનો લાભ આપવામાં આવે છે, જેની અસર ૨૮/૦૪/૧૯૯૭

થી થાય છે, જેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, ૯ વર્ષની સેવાઓ પૂર્ણ થયા પછી, ૨૧/૦૪/૧૯૯૪ પર અરજદારને પ્રથમ ઉચ્ચ પગાર ધોરણ આપવામાં આવ્યું હતું, જેની અસર ૧૦/૧૧/૧૯૮૭ થી થઈ હતી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, બઢતી મળ્યા પછી, અરજદારને ૨૦૦૦-૩૨૦૦ ના ઊંચા પગાર ધોરણની મંજૂરી માટે ભલામણ કરવામાં આવી હતી, જે ૨૧/૦૨/૧૯૯૮ ના આદેશ દ્વારા આપવામાં આવી હતી, જેની અસર ૨૭/૦૪/૧૯૯૭ થી થઈ હતી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, ઉપરોક્તના પ્રકાશમાં, ૦૬/૦૮/૨૦૦૮ તારીખનો વિવાદિત આદેશ એવો છે કે તેને રદ કરીને અલગ રાખવો જરૂરી છે.ઉપર ઉલ્લેખિત અરજદારને લાગુ પડતા નિયમો પર પણ રિલાયન્સ મૂકવામાં આવ્યું છે.

૮.૧.સંબંધિત પક્ષો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી, તે બહાર આવે છે કે અહીં અરજદારની ૦૧/૦૨/૧૯૬૬ પર જુનિયર કારકુન તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.અરજદારને ૯ વર્ષ પૂર્ણ થયા પછી ૧૪૦૦-૨૬૦૦ ના ઊંચા સ્કેલમાં ૨૧/૦૪/૧૯૯૪ પર સિનિયર કલર્કનું પ્રથમ ઊંચું પગાર ધોરણ આપવામાં આવ્યું હતું.અરજદારે ૧૯૯૮ પહેલાં ૯ વર્ષ પૂર્ણ કર્યા પછી, તેને ઉચ્ચ પગાર ધોરણ આપવામાં આવ્યું હતું.સહાયક અધીક્ષક તરીકે ૯ વર્ષ પૂર્ણ થયા પછી, અરજદારને આવા ઊંચા સ્કેલને મંજૂરી આપવા માટે પ્રતિવાદી નંબર ૩ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પત્ર દ્વારા ૨૦૦૦-૩૨૦૦ ના ઊંચા પગાર ધોરણનો લાભ આપવામાં આવ્યો હતો, જે તે મુજબ પ્રતિવાદીઓના

પગાર ચકાસણી એકમ દ્વારા યોગ્ય ચકાસણી પર મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો.અરજદાર નિવૃત્તિની ઉંમર સુધી પહોંચ્યા પછી, ૩૧/૦૮/૨૦૦૩ પર, ઓફિસ સુપ્રિટેન્ડેન્ટ તરીકે, ૬૫૦૦-૧૦૫૦૦ ના પગાર ધોરણમાં નિવૃત્ત થાય છે.ઉપરોક્ત ક્વાયત પ્રતિવાદી સત્તાધિકારી દ્વારા યોગ્ય ચકાસણી પછી હાથ ધરવામાં આવે છે.

૮.૨.આ તબક્કે, બોમ્બે સિવિલ સર્વિસીસ રૂલ્સ, ૧૯૫૯ના નિયમ-૫૭-એનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય છે, જે અરજદાર દ્વારા પાન-૪૯ પર પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે, જે આ રીતે વાંચે છે:

"બોમ્બે સિવિલ સર્વિસીસ રૂલ્સ, ૧૯૫૯ નો નિયમ ૫૭-એ.

૫૭-એ. (૧) આ નિયમોમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ હોવા છતાં, સરકારી કર્મચારીનો પગાર કે જેની પદ પર બઢતી અથવા નિમણૂક હકીકતોના આધારે ભૂલભરેલી હોવાનું જણાય છે, ઉદાહરણ તરીકે ખોટી વરિષ્ઠતા, કોઈપણ સંબંધિત નિયમો અથવા આદેશોને યોગ્ય રીતે લાગુ કરવામાં નિષ્ફળતા, આ માટે સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા કોઈપણ સામાન્ય અથવા વિશેષ આદેશો અનુસાર નિયમન કરવામાં આવશે.

(૨) જ્યારે પગારનું નિયમન કરતો કોઈ નિયમ અથવા આદેશ પાછલી અસરથી કરવામાં આવે છે, ત્યારે આવા આદેશ અથવા નિયમથી અસરગ્રસ્ત સરકારી કર્મચારીનો પગાર કાલ્પનિક રીતે નક્કી કરવામાં આવશે, જાણે કે તેના કિસ્સામાં નિયમ, આદેશ લાગુ પડ્યો હોય, પરંતુ સંબંધિત સરકારી કર્મચારીને પગાર અને ભથ્થાને કારણે વધુ ચૂકવણીની પરિણામી રકમ પરત કરવા માટે બોલાવવામાં આવશે નહીં.

પરંતુ જો સંબંધિત સરકારી કર્મચારી દ્વારા આપવામાં આવેલી ખોટી માહિતીના આધારે ખોટી બઢતી અથવા નિમણૂક કરવામાં આવી હોય, તો તેની સામે વિભાગીય કાર્યવાહી કરવામાં આવશે અને પગાર અને ભથ્થાને કારણે વધુ ચૂકવણીની પરિણામી રકમ પણ તેની પાસેથી વસૂલવામાં આવશે.

૮.૩.આ તબક્કે, ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ (પગાર) નિયમો, ૨૦૦૨ના નિયમ-૨૮નો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય છે, જે અરજદાર દ્વારા પાન-૫૦ પર પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે, જે આ રીતે વાંચે છે:

"ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ (પગાર) નિયમો, ૨૦૦૨:

૨૮. જ્યારે બઢતી અથવા નિમણૂક ખોટી હોવાનું જણાય ત્યારે ચૂકવણી કરો.

(૧) આ નિયમોમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ હોવા છતાં, સરકારી કર્મચારીનો પગાર કે જેની પદ પર બઢતી અથવા નિમણૂક હકીકતોના આધારે ભૂલભરેલી

હોવાનું જણાય છે, ઉદાહરણ તરીકે ખોટી વરિષ્ઠતા આપવામાં આવે છે, કોઈપણ સંબંધિત નિયમો અથવા આદેશોને યોગ્ય રીતે લાગુ કરવામાં નિષ્ફળતા, આ માટે સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા સામાન્ય અથવા વિશેષ આદેશો અનુસાર નિયમન કરવામાં આવશે.

(૨) જ્યારે પગારનું નિયમન કરતો કોઈ નિયમ અથવા આદેશ પાછલી અસરથી કરવામાં આવે છે, ત્યારે આવા આદેશ અથવા નિયમથી અસરગ્રસ્ત સરકારી કર્મચારીનો પગાર કાલ્પનિક રીતે નક્કી કરવામાં આવશે, જાણે કે તેના કિસ્સામાં નિયમ અથવા આદેશ લાગુ થયો હોય, પરંતુ સંબંધિત સરકારી કર્મચારીને પગાર અને ભથ્થાને કારણે વધુ ચૂકવણીની પરિણામી રકમ પરત કરવા માટે બોલાવવામાં આવશે નહીં.

પરંતુ સંબંધિત સરકારી કર્મચારી દ્વારા આપવામાં આવેલી ખોટી માહિતીના આધારે ખોટી બઢતી અથવા નિમણૂક કરવામાં આવી હોય તેવા કિસ્સામાં તેની સામે વિભાગીય કાર્યવાહી કરવામાં આવશે અને પગાર અને ભથ્થાને કારણે વધુ ચૂકવણીની પરિણામી રકમ પણ તેની પાસેથી વસૂલવામાં આવશે.

૮.૪.ઉપરોક્ત નિયમોને ધ્યાનમાં લેતા, તે વિવાદમાં નથી અથવા તો પ્રતિવાદીઓનો કેસ પણ નથી કે અરજદારને આપવામાં આવેલ ઊંચું પગાર ધોરણ અહીં અરજદાર દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી ખોટી માહિતી પર છે અને તેને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલતના અભિપ્રાયમાં, રકમની આવી રિફંડ એવી

છે કે તે સ્વીકાર્ય નથી, ખાસ કરીને, અહીં અરજદાર વર્ષ ૨૦૦૩ માં નિવૃત્ત થયો છે.

૮.૫.૦૬/૦૮/૨૦૦૮ તારીખના આદેશના અવલોકન પર, જે અહીં આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે અને પરિશિષ્ટ-એફ માં યોગ્ય રીતે રજૂ કરવામાં આવ્યો છે, એવું લાગે છે કે, તે કુદરતી ન્યાયના મુખ્ય સિદ્ધાંતોનું પાલન કર્યા વિના પસાર કરવામાં આવ્યો છે.વર્તમાન અરજદારના નાગરિક અધિકારને વિવાદિત આદેશથી પ્રતિકૂળ અસર થાય છે, જેમાં બી સી એસ આર ના નિયમ-૪૧ (બી) હેઠળ ૨૦૦૦-૩૨૦૦ ના પગાર ધોરણમાં અરજદારને ઉચ્ચ પગાર ધોરણ આપવાના ૨૧/૦૨/૧૯૯૮ ના આદેશને કારણે અરજદારનું પેન્શન ઘટાડવામાં આવે છે.

૮.૬.તે કાયદાનો સારી રીતે સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે, સરકારી કર્મચારી પાસેથી તેની ભૂલની ગેરહાજરીમાં આવી વસૂલાત એવી છે કે તે કર્મચારી નિવૃત્ત થયા પછી પણ તે અસર કરી શકાતી નથી.તે પ્રતિવાદીઓનો કેસ પણ નથી કે, તે અરજદારની ભૂલ હતી.આવા સંજોગોમાં, પ્રતિવાદી સત્તાવાળાઓ માટે અરજદારની નિવૃત્તિના પાંચ વર્ષ પછી વસૂલાત શરૂ કરવાની છૂટ નથી.

કાયદાની સ્થિતિ:

આ તબક્કે, બાબૂલાલ જૈન વિરુદ્ધ એમ. પી. રાજ્ય અને અન્ય (૨૦૦૭) ૬ એસ. સી. સી. ૧૮૦ માં નોંધાયેલા કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત ગુણોત્તરનો સંદર્ભ આપવો યોગ્ય છે, સંબંધિત પેરા-૧૧ આ રીતે વાંચે છે:

"૧૧.જો કે, અમારો અભિપ્રાય છે કે આ પ્રકારના કિસ્સામાં, કોઈ વસૂલાત કરવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈએ નહીં.અપીલકર્તાએ ઉચ્ચ જવાબદારીઓ નિભાવી છે.તે એવો કેસ નથી કે જ્યાં તેણે કોઈ છેતરપિંડી અથવા ખોટી રજૂઆત કરીને વધુ પગાર મેળવ્યો હોય.ભૂલ, જો કોઈ હોય તો, કાયદાની ખોટી ધારણાને કારણે થઈ હતી.તેઓ ઓછામાં ઓછા કેટલાક ભથ્થાં મેળવવા માટે હકદાર હતા.તેમના પગારને ફરીથી નક્કી કરવામાં, તે અસર માટેના તેમના દાવાને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો નથી.ત્યારથી તેઓ નિવૃત્ત થઈ ગયા છે.તેની પાસેથી રૂ.૨,૦૦૦/- રૂપિયાની રકમ જપ્ત કરવામાં આવી છે.આવી વસૂલાત કોઈ કારણદર્શક નોટિસ જારી કર્યા વિના કરવામાં આવી છે.આ વતી યોગ્યતા પરનો તેમનો કેસ સરકાર દ્વારા અને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો ન હતો.

ટ્રિબ્યુનલે તેના આદેશના સમર્થનમાં કોઈ કારણ આપ્યું નથી.યોગ્ય કાનૂની સ્થિતિ ટ્રિબ્યુનલના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવી ન હતી.

બી. ૨૦૦૬માં એ આઈ આર એસ સી ડબ પ૩૨પમાં પુરષોત્તમ લાલ દાસ અને અન્યો વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય અને અન્યોના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવો યોગ્ય છે, સંબંધિત પેરા-૧૦ આ રીતે વાંચે છે:

"૧૦. ઉચ્ચ અદાલતે પોતે નોંધ્યું હતું કે અપીલકર્તાઓ સહાનુભૂતિને પાત્ર છે કારણ કે તેમની કોઈ ભૂલ નથી, જ્યારે તેઓ પ્રમોશનલ હોદ્દાઓ પર કામ કરતા હતા ત્યારે વસૂલાત નિર્દેશિત કરવામાં આવી હતી. પરંતુ જેમણે મંજૂરી આપી હતી તેમણે ઘોર ગેરરીતિઓ કરી હોવાના આધારે રાહત આપવાનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો.

સી. થોમસ ડેનિયલ વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય અને અન્યોના કેસમાં (૨૦૨૨) એસસીસી ઓનલાઈન એસસી પ૩૬ માં નોંધાયેલા નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવો યોગ્ય છે, જેમાં, પેરા-૧૦ થી ૧૩ અને ૧૮ માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે આ રીતે ચુકાદો આપ્યો હતો:

"૧૦. સાહિબ રામ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય કેસમાં આ અદાલતે કર્મચારીઓની કોઈપણ ખોટી રજૂઆત વિના, સંબંધિત અધિકારી દ્વારા સંબંધિત આદેશના ખોટા નિર્માણને કારણે અપગ્રેડેડ પગાર ધોરણ હેઠળ આપવામાં આવેલી ચુકવણીની વસૂલાત પર પ્રતિબંધ મૂક્યો હતો. તે આ રીતે રાખવામાં આવ્યું હતું:

૫. એ સાચું છે કે અપીલકર્તા પાસે જરૂરી શૈક્ષણિક લાયકાત નથી.આ સંજોગોમાં અપીલકર્તા છૂટછાટ મેળવવા માટે હકદાર રહેશે નહીં.આચાર્યએ તેમને છૂટછાટ આપીને ભૂલ કરી હતી.છૂટછાટની તારીખથી, અપીલકર્તાને તેનો પગાર સુધારેલા સ્કેલ પર ચૂકવવામાં આવ્યો હતો.જો કે, તે અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી કોઈપણ ખોટી રજૂઆતને કારણે નથી કે તેને ઊંચા પગાર ધોરણનો લાભ આપવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ આચાર્ય દ્વારા કરવામાં આવેલી ખોટી રચના દ્વારા, જેના માટે અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવી શકાતો નથી.આ સંજોગોમાં આજની તારીખ સુધી ચૂકવવામાં આવેલી રકમ અપીલકર્તા પાસેથી વસૂલવામાં નહીં આવે.સમાન કામ માટે સમાન પગારનો સિદ્ધાંત યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ કમિશન દ્વારા નિર્ધારિત ધોરણોને લાગુ પડતો નથી.ખર્ચ અંગેના કોઈપણ આદેશ વિના આંશિક રીતે અપીલની મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

૧૧. કર્નલ બી. જે. અસ્કારા (નિવૃત્ત) વિરુદ્ધ ભારત સરકાર કેસમાં આ અદાલતે નીચે મુજબ સમાન પ્રશ્નનો વિચાર કર્યો હતો:

૨૭. ધ્યાનમાં લેવાનો છેલ્લો પ્રશ્ન એ છે કે શું ૭-૬-૧૯૯૯ ના પરિપત્રના ખોટા અર્થઘટન/સમજણને કારણે કરવામાં આવેલી વધારાની ચૂકવણીની વસૂલાત સામે રાહત આપવી જોઈએ.આ અદાલતે કર્મચારી પાસેથી પગાર/ભથ્થાની વધારાની ખોટી ચૂકવણીની વસૂલાત સામે સતત રાહત આપી છે, જો નીચેની શરતો પૂર્ણ કરવામાં આવે (સાહિબ રામ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય

[૧૯૯૫ સપ્લિમેન્ટ (૧) એસ. સી. સી. ૧૮:૧૯૯૫ એસ સી સી (એલ & એસ) ૨૪૮], શ્યામ બાબુ વર્મા વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા [(૧૯૯૪) ૨ એસ સી સી ૫૨૧:૧૯૯૪ એસસીસી (એલ એન્ડ એસ) ૬૮૩:(૧૯૯૪) ૨૭ એસસીસી ૫૨૧:૧૯૯૪ એસસીસી (એલ એન્ડ એસ) ૬૮૩:(૧૯૯૪) ૨૭ એટીસી ૧૨૧], યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ એમ. ભાસ્કર [(૧૯૯૬) ૪ એસસીસી ૪૧૬:૧૯૯૬ એસસીસી (એલ એન્ડ એસ) ૯૬૭] અને વિરુદ્ધ ગંગારામ વિરુદ્ધ પ્રાદેશિક સંયુક્ત નિયામક [(૧૯૯૭) ૬ એસસીસી ૧૩૯:૧૯૯૭ એસ સી સી (એલ & એસ) ૧૬૫૨]):

(એ) કર્મચારી તરફથી કોઈ ખોટી રજૂઆત અથવા છેતરપિંડીના કારણે વધારાની ચુકવણી કરવામાં આવી ન હતી.

(બી) આવી વધારાની ચુકવણી નોકરીદાતા દ્વારા પગાર/ભથ્થાની ગણતરી માટે ખોટા સિદ્ધાંતને લાગુ કરીને અથવા નિયમ/હુકમના ચોક્કસ અર્થઘટનના આધારે કરવામાં આવી હતી, જે પછીથી ખોટી હોવાનું જાણવા મળે છે.

૨૮. આવી રાહત, વધારાની ચુકવણીની વસૂલાતને અટકાવવી, અદાલતો દ્વારા કર્મચારીઓના કોઈ પણ અધિકારને કારણે નહીં, પરંતુ ન્યાયિક વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરીને કર્મચારીઓને મુશ્કેલીમાંથી રાહત આપવા માટે આપવામાં આવે છે, જે વસૂલાતનો અમલ કરવામાં આવે તો થશે. એક સરકારી કર્મચારી, ખાસ કરીને સેવામાં નીચલા સ્તરનો કર્મચારી, તેને જે વેતન મળે છે

તે તેના પરિવારની જાળવણી માટે ખર્ચ કરે છે.જો તેને લાંબા ગાળા માટે વધારાની ચૂકવણી મળે, તો તે તેનો ખર્ચ કરશે, ખરેખર એમ માનીને કે તે તેના માટે હકદાર છે.વધારાની ચુકવણીની વસૂલાત માટે કોઈપણ અનુગામી પગલાં તેને અનુચિત મુશ્કેલીનું કારણ બનશે, તેથી તે વતી રાહત આપવામાં આવે છે.પરંતુ જ્યાં કર્મચારીને ખબર હોય કે પ્રાપ્ત થયેલી ચુકવણી બાકી રકમ કરતાં વધારે છે અથવા ખોટી રીતે ચૂકવણી કરવામાં આવી છે, અથવા જ્યાં ખોટી ચુકવણીના ટૂંકા સમયની અંદર ભૂલ શોધાય છે અથવા સુધારવામાં આવે છે, ત્યાં અદાલતો વસૂલાત સામે રાહત આપશે નહીં.આ બાબત ન્યાયિક વિવેકબુદ્ધિના ક્ષેત્રમાં હોવાથી, અદાલતો કોઈ ચોક્કસ કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર વસૂલાત સામે આવી રાહત આપવાનો ઇનકાર કરી શકે છે.

૨૯. આ જ સિદ્ધાંત પર, પેન્શનરો એવી દિશા પણ મેળવી શકે છે કે ખોટી ચૂકવણીની વસૂલાત ન થવી જોઈએ, કારણ કે સેવામાં રહેલા કર્મચારીઓની સરખામણીમાં પેન્શનરો વધુ ગેરલાભકારક સ્થિતિમાં હોય છે.વધારાની ખોટી ચુકવણીની વસૂલાત કરવાનો કોઈપણ પ્રયાસ તેમને અનુચિત મુશ્કેલીનું કારણ બનશે.અરજદારો વધારાની ચુકવણીના સંદર્ભમાં કોઈપણ ખોટી રજૂઆત અથવા છેતરપિંડી માટે દોષિત નથી.અમલીકરણ વિભાગો દ્વારા ખોટી સમજણને કારણે એન. પી. એ. ને લઘુત્તમ પગારમાં ઉમેરવામાં આવી હતી.તેથી અમારો મત છે કે પ્રતિવાદીઓ તારીખ ૧૧-૯-૨૦૦૧ ના સ્પષ્ટતા પરિપત્ર જારી ન થાય ત્યાં સુધી તારીખ ૭-૬-૧૯૯૯ ના પરિપત્રને અનુસરીને પેન્શન માટે કરવામાં આવેલી કોઈપણ વધારાની ચૂકવણીની વસૂલાત કરશે

નહીં.જ્યાં સુધી ૧૧-૯-૨૦૦૧ ના પરિપત્ર પછી કરવામાં આવેલી કોઈપણ વધારાની ચુકવણીની વાત છે, તો દેખીતી રીતે ભારત સંઘ વધારાની રકમ વસૂલવાનો હકદાર રહેશે કારણ કે ઉપરોક્ત પરિપત્રની માન્યતાને સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે અને અગાઉ કરવામાં આવેલી ખોટી ગણતરીઓના સંદર્ભમાં પેન્શનરોને નોટિસ આપવામાં આવી છે.

૧૨. સૈયદ અબ્દુલ કાદિર વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય કેસમાં વધારાની ચુકવણી વસૂલવાની માંગ કરવામાં આવી હતી, જે અપીલકર્તા-શિક્ષકોને પ્રવર્તમાન બિહાર રાષ્ટ્રીયકૃત માધ્યમિક શાળા (સેવા શરતો) નિયમો, ૧૯૮૩ની ભૂલ અને ખોટા અર્થઘટનને કારણે કરવામાં આવી હતી.તેમાં અપીલકર્તાઓએ દલીલ કરી હતી કે જો એવું માનવામાં આવે કે અપીલકર્તાઓ બઢતી પર વધારાની વૃદ્ધિનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર નથી, તો વધારાની રકમ તેમની પાસેથી વસૂલવી જોઈએ નહીં, કારણ કે તે તેમની તરફથી કોઈ ખોટી રજૂઆત અથવા છેતરપિંડી વિના ચૂકવવામાં આવી છે.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે આવી પરિસ્થિતિમાં અપીલકર્તાઓને જવાબદાર ઠેરવી શકાતા નથી અને વધારાની ચુકવણીની વસૂલાતનો આદેશ આપવો જોઈએ નહીં, ખાસ કરીને જ્યારે કર્મચારી ત્યારબાદ નિવૃત્ત થયો હોય.અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે સામાન્ય ભાષામાં, જ્યાં કર્મચારી તરફથી કોઈ ખોટી રજૂઆત અથવા છેતરપિંડી અસ્તિત્વમાં નથી અને જ્યારે નિયમ અથવા આદેશની ખોટી અર્થઘટન/સમજણ લાગુ કરીને વધારાની ચુકવણી કરવામાં આવી હોય ત્યારે અદાલતો દ્વારા વસૂલાત પર પ્રતિબંધ છે.તે આ રીતે રાખવામાં આવ્યું હતું:

૫૯. નિઃશંકપણે, અપીલકર્તા શિક્ષકોને જે વધારાની રકમ ચૂકવવામાં આવી છે તે તેમના તરફથી કોઈ ખોટી રજૂઆત અથવા છેતરપિંડીને કારણે નહોતી અને અપીલકર્તાઓને એ પણ ખબર નહોતી કે તેમને જે રકમ ચૂકવવામાં આવી રહી છે તે તેમના હક કરતાં વધુ છે. અહીં એ ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય રહેશે નહીં કે નાણાં વિભાગે તેના જવાબી સોગંદનામામાં સ્વીકાર્યું હતું કે તે તેમની તરફથી એક પ્રામાણિક ભૂલ હતી. વધારાની ચૂકવણી તેમને લાગુ પડતા નિયમના ખોટા અર્થઘટનનું પરિણામ હતું, જેના માટે અપીલકર્તાઓને જવાબદાર ઠેરવી શકાતા નથી. તેના બદલે, સમગ્ર મૂંઝવણ બિહાર સરકારના સંબંધિત અધિકારીઓની નિષ્ક્રિયતા, બેદરકારી અને બેદરકારીને કારણે હતી. અપીલકર્તા શિક્ષકો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે મોટાભાગના લાભાર્થીઓ કાં તો નિવૃત્ત થઈ ગયા છે અથવા તેની અણી પર છે. કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને અને અપીલકર્તા શિક્ષકોને કોઈ મુશ્કેલી ન પડે તે માટે અમારો મત છે કે અપીલકર્તા શિક્ષકોને ચૂકવવામાં આવેલી વધારાની રકમની કોઈ વસૂલાત થવી જોઈએ નહીં.

૧૩. પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ રાક મસીહ (વ્હાઈટ વોશર) માં, જેમાં આ અદાલતે પ્રાપ્તકર્તાના કહેવા પર કોઈ પણ ભૂલ અથવા ખોટી રજૂઆત વિના પરોપકારી કર્મચારીઓને તેમના હકથી વધુ ખોટી રીતે આપવામાં આવેલા નાણાકીય લાભની વસૂલાત માટે રાજ્ય દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની માન્યતાની તપાસ કરી હતી. આ અદાલતે કર્મચારીને થતી મુશ્કેલીઓની પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં

લીધી, જો વસૂલાતને નોકરીદાતાને ભરપાઈ કરવા માટે નિર્દેશિત કરવામાં આવે અને તેને મંજૂરી આપવામાં ન આવે, તો પરોપકારી કર્મચારીઓને આવી વસૂલાતમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવે છે.તે આ રીતે રાખવામાં આવ્યું હતું:

૮. બે પક્ષોની જેમ, જો પક્ષની તરફેણમાં નિર્ણય લેવામાં આવે, જે બંનેમાં નબળો છે, તો બીજાને કોઈ ગંભીર નુકસાન કર્યા વિના (જે ખરેખર એક કલ્યાણકારી રાજ્ય છે), ઉકેલાયેલો મુદ્દો ન્યાયની વિભાવના સાથે સુસંગત હશે, જે ભારતના નાગરિકોને ભારતના બંધારણની પ્રસ્તાવનામાં પણ ખાતરી આપવામાં આવી છે.નોકરીદાતા દ્વારા મેળવેલા વસૂલાતના અધિકારની સરખામણી સંબંધિત કર્મચારી પર વસૂલાતની અસર સાથે કરવી પડશે.જો સંબંધિત કર્મચારી પાસેથી વસૂલાતની અસર નોકરીદાતાના રકમ વસૂલવાના અનુરૂપ અધિકાર કરતાં વધુ અયોગ્ય, વધુ ખોટી, વધુ અયોગ્ય અને વધુ અયોગ્ય હશે, તો તે વસૂલાતને અસર કરવા માટે અન્યાયી અને મનસ્વી હશે.આવી સ્થિતિમાં, કર્મચારીનો અધિકાર સંતુલનને પછાડી દેશે, અને તેથી, નોકરીદાતાના વસૂલાતના અધિકારને ગ્રહણ કરશે.

XXXXXXXX

૧૮. મુશ્કેલીની તમામ પરિસ્થિતિઓને માન્યતા આપવી શક્ય નથી જે કર્મચારીઓને વસૂલાતના મુદ્દા પર સંચાલિત કરશે, જ્યાં નોકરીદાતા દ્વારા ભૂલથી ચૂકવણી કરવામાં આવી છે, તેમના હકથી વધુ.જો કે, અહીં ઉપર

ઉદ્દેશિત નિર્ણયોના આધારે, અમે તૈયાર સંદર્ભ તરીકે, નીચેની કેટલીક પરિસ્થિતિઓનો સારાંશ આપી શકીએ છીએ, જેમાં નોકરીદાતાઓ દ્વારા વસૂલાત કાયદામાં અસ્વીકાર્ય હશે:

(૧) વર્ગ ૩ અને વર્ગ ૪ સેવા (અથવા જૂથ સી અને જૂથ ડી સેવા) સાથે સંકળાયેલા કર્મચારીઓ પાસેથી વસૂલાત.

(૨) નિવૃત્ત કર્મચારીઓ અથવા એક વર્ષની અંદર નિવૃત્ત થવાના હોય તેવા કર્મચારીઓ પાસેથી વસૂલાતના કમની વસૂલાત.

(૩) કર્મચારીઓ પાસેથી વસૂલાત, જ્યારે વસૂલાતનો આદેશ જારી થાય તે પહેલાં, એક વર્ષથી વધુ સમય માટે વધારાની ચુકવણી કરવામાં આવી હોય.

(૪) એવા કિસ્સાઓમાં પુનઃપ્રાપ્તિ કે જ્યાં કોઈ કર્મચારીને ખોટી રીતે ઉચ્ચ પદની ફરજો નિભાવવાની જરૂર પડી હોય અને તે મુજબ ચૂકવણી કરવામાં આવી હોય, ભલે તેને યોગ્ય રીતે નીચલા પદ સામે કામ કરવાની જરૂર હોવી જોઈએ.

(૫) અન્ય કોઈ પણ કિસ્સામાં, જ્યાં અદાલત નિષ્કર્ષ પર પહોંચે છે, તે વસૂલાત જો કર્મચારી પાસેથી કરવામાં આવે તો તે અન્યાયકારક અથવા કઠોર અથવા મનસ્વી હશે, જે નોકરીદાતાના વસૂલાતના અધિકારના ન્યાયી સંતુલન કરતાં ઘણી વધારે હશે.

૯. ઉપરોક્ત કારણોસર, ભારતના બંધારણની કલમ-૨૨૬ હેઠળ અસાધારણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે આ એક યોગ્ય કેસ છે, જેમાં,

૦૬/૦૮/૨૦૦૮ તારીખના વિવાદિત આદેશ દ્વારા વસૂલાત કરવામાં આવે છે, તે કુદરતી ન્યાયના મુખ્ય સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન છે અને પ્રતિવાદી સત્તાના અંતે જે ભૂલ થઈ છે તેના આધારે, જેના માટે અરજદાર કોઈપણ રીતે જવાબદાર નથી.વધુમાં, અરજદાર દ્વારા આપવામાં આવેલ બાંહેધરી દાખલ કરવાથી, આ અદાલતના અભિપ્રાયમાં, પ્રતિવાદી સત્તામંડળને આવી મનસ્વી રીતે તેનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર નથી, જેનો ઉપયોગ બોમ્બે સિવિલ સર્વિસીસ નિયમોના નિયમ-૪૧ (બી) હેઠળ પાંચ વર્ષ પછી, અરજદારને ૩૧/૦૮/૨૦૦૩ પર નિવૃત્તિ વય પ્રાપ્ત કરવા પર, ૨૧/૦૨/૧૯૯૮ ના આદેશ દ્વારા અરજદારને ચૂકવવામાં આવેલી વધારાની ચુકવણી, જો કોઈ હોય તો, વસૂલ કરવા માટે એક સાધન તરીકે થાય છે.તેને ધ્યાનમાં રાખીને, ૦૬/૦૮/૨૦૦૮ તારીખનો વિવાદિત આદેશ આથી રદ કરવામાં આવે છે અને અલગ રાખવામાં આવે છે.તે મુજબ અરજી માન્ય છે.

સીધી સેવાની મંજૂરી છે.નિયમને ઉપરોક્ત હદ સુધી સંપૂર્ણ બનાવવામાં આવ્યો છે.

(સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ વૈભવી ડી. નાણાવતી)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*